

הלכות הדרף היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. כל חייבי טבילות טובלין כדרכן ביום הכפורים ... בעל קרי טובל והולך.....1
- ב. טבילה בזמנה לאו מצוה.....1
- ג. הרי שהיה שם כתוב על בשרו הרי זה לא ירחץ ולא יסוך ולא יעמוד במקום הטנופת נזדמנה לו טבילה של מצוה כורך עליו גמי וטובל.....2
- ד. הרואה קרי ביום הכפורים ידאג כל השנה כולה ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן העולם הבא.....3

דף פח.

א. כל חייבי טבילות טובלין כדרכן ביום הכפורים ... בעל קרי טובל והולך

אסור לאשה לטבול בליל יום הכיפורים¹ אפילו הגיע זמן טבילתה בלילה זו, כיון שאסורה לשמש בלילה זו אין בטבילתה מצוה כלל שטבילה בזמנה לאו מצוה היא בזמן הזה², אלא אם כן בעלה עמה ומשום ביטול פריה ורביה.

אבל אשה הלובשת לבנים בימי ז' נקיים ביום הכיפורים או כהכנה להפסק טהרה, מותרת לרחוץ קצת בין ירכותיה בין בחמין בין בעונן מכיון שע"י רחיצה זו היא ממהרת לטבול ולשמש, א"כ היא רחיצה של מצוה, שמותרת ביום הכיפורים ולא אסרו אלא כשמתכוין לתענוג.

מי שראה קרי ביום הכיפורים³ בזמן הזה שבטלה תקנת עזרא שתיקן טבילה לבעל קרי, אסור לו⁴ לטבול או לשפוך עליו תשעה קבין. אפילו מי שנוהג כך בכל ימות השנה לא ינהג כן ביום הכיפורים שאין מנהג להתיר את האסור אלא לאסור את המותר. ואם הקרי עדיין הוא לח מקנחו במפה ודיו, ואם נתייבש כבר או שנתלכלך בבשרו רוחץ במקומות המלוכלכין שבו לבד ומתפלל.

ב. טבילה בזמנה לאו מצוה

¹ שו"ע ונו"כ תריג ב

² ודוקא הם שהיו עוסקים בטהרות היה צריך לטבול מיד כדי שלא יטמאו הטהרות אבל השתא דהטבילה אינה באה אלא לטהרה לבעלה יכולה היא לרחוץ ולחוף ערב יוד"כ וחופפת מעט גם למוצאי יוד"כ משום דצריך חפיפה סמוך לטבילה. ביאור הלכה שם

³ שו"ע ונו"כ שם יא

⁴ אמנם יש מהראשונים שהתירו ויש מהאחרונים שהורו כן למעשה למי שנוהג תמיד לטבול והסומך על המקילים אין מזניחים אותו כמש"כ בה"ח סקנ"ז, אלף המגן סקכ"ב, שו"ת שבה"ל ח"א סי' קס"ה, מועדים וזמנים ח"ח בהוספות לח"ו סי' כ"ט, שו"ת באר משה ח"ה סי' קכ"ה

הלכות הדרף היומי

מסכת יומא

טבילה בזמנה לאו מצוה⁵ אלא אם בעלה בעיר⁶ שמצוה לטבול בזמנה שלא לבטל מפריה ורביה אפילו לילה אחת, ולפיכך מותרת לטבול ליל שבת אם לא יכולה לטבול קודם לבן.

ומטעם זה אסור לטבול בתשעה באב וביום הכפורים אפי' הגיע זמן, כיון שאין בטבילה עצמה מצוה רק משום מצות עונה, ובימים אלו אסורה בתשמיש⁷.

תשעה באב שחל להיות בשבת י"א⁸ שאסורה בתשמיש ומשום כך אסורה לטבול. וי"א⁹ שמכיון שיש חיוב עונה מותרת בתשמיש ויכולה לטבול וכן נהגו.

ג. הרי שהיה שם כתוב על בשרו הרי זה לא ירחץ ולא יסוד ולא יעמוד במקום הטנופת נודמנה לו טבילה של מצוה כורך עליו גמי וטובל

כבר נתבאר לעיל דף ה. שכל המאבד שם מן השמות הקדושים הטהורים שנקרא בהם הקב"ה לוקה מן התורה, שהרי הוא אומר בעבודת כוכבים ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה' אלהיכם¹⁰.

ונכלל בזה שאסור למחוק אפילו אות אחת משבעה שמות שאינם נמחקים¹¹, ואלו השבעה שמות – שם ההויה השם הנכתב יו"ד ה"א וא"ו ה"א והוא השם המפורש, או הנכתב אדני, ואל, אלוה, אלהים, ואלהי, שדי ועבאות. ויש גורסין ג"כ אהי"ה אשר אהי"ה.

⁵ ט"ז וש"ך קצו ס"ק ג וביאור הגר"א שם. אולם לכאורה צ"ע לשון המחבר באו"ח תקנד סעיף ח "טבילה של מצוה בזמנה, מותרת אבל בזמן הזה אין טבילה בזמנה, הילכך לא תטבול בו" וכן בתריג סעיף יב "בזמן הזה אסור לאשה לטבול ביה"כ, אפילו הגיע זמן טבילתה בו ביום". אולם אפשר שבאמת ס"ל שבזמנה אינה מצוה וכוונת המחבר שטבילה של מצוה הכוונה שמצוה שלא להשהות טומאה כדי שלא תטמא כלים בטעות וכמ"ש שם בתריג בביאור הלכה "ודוקא הם שהיו עוסקים בטהרות היה צריך לטבול מיד כדי שלא ישמאו הטהרות".

⁶ שו"ע ונו"כ יו"ד קצו ב

⁷ תורת השלמים שם

⁸ תורת השלמים שם

⁹ דיש לסמוך בזה על דעה הראשונה (דעת המחבר שאין אבילות תשעה באב בשבת גם בדברים שבצינעא) וטובלת ומשמשת. ועיין בח"א שכתב רכיון דבליל טבילה הוא מצות עונה יש לסמוך בזה על המתירין ועיין בביאור הגר"א דמשמע מניה ג"כ שהוא מצדד להלכה כדעת המחבר וא"כ יש לסמוך להקל עכ"פ בליל טבילה. מ"ב תקנד סעיף יט ס"ק מ. ועיין בשער הציון שם ס"ק מו מהחיי"א קלו "דהוא הדין בבא מן הדרך יש להקל, שהרי אמרו בגמרא וסמכו על הפסוק לא תאנה וגו', שלא תבא מן הדרך ותמצא אשתך ספק נדה, ופירש רש"י שאז מתאוה לזיווג, ואם כן בודאי שגם האשה מתאוה, וכשתתאוה אז הוא מצות עונה וכו', והכל לפי מה שהוא אדם".

¹⁰ רמב"ם יסודי התורה פ"ו ה"א

¹¹ רמב"ם שם ה"ב שו"ע יו"ד סי' רעו סעי' ט מנחת חינוך מצוה תלו אות ה

הלכות הדרף היומי

מסכת יומא

ולפיכך אם היה שם כתוב על בשרו הרי זה לא ירחץ ולא יסוך¹² מפני שאסור לעמוד בפני השם כשהוא ערום¹³. וכן לא יעמוד במקום הטנופת.

אסור למחוק השם ע"י גרמא אם לא לצורך מצוה¹⁴.

נזדמנה לו טבילה של מצוה אסור למחקו בידיים, אלא כורך עליו גמי וטובל, ואע"ג שעל ידי זה גורם למחיקת השם גרם מחיקה מותר לצורך מצוה, דכתיב לא תעשון כן, עשיה אסורה אבל גרם מחיקה שרי, ואם לא מצא גמי מסבב בבגדיו ולא יהדק כדי שלא יחצוין.

ד. הרואה קרי ביום הנפורים ידאג כל השנה כולה ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן העולם הבא

הרואה קרי¹⁵ בליל יום הכיפורים, ידאג כל השנה שמא לא קבלו תעניתו, והשביעוהו במה שבידם להשביעו, כעבד שבא למזוג כוס לרבו ושופך לו רבו הקיתון (פירוש קיתון של מים שממנה מוזג הכוס של יין) על פניו, כלומר אי אפשר בשימושך, ואם עלתה לו שנה מובטח לו שהוא בן עולם הבא שבודאי יש לו זכויות הרבה שהגינו עליו והוא יאריך ימים שכך הסימן יראה זרע יאריך ימים. וראוי לתת שבת והודאה על שניתן לו היים מן השמים¹⁶.

¹² עיין שו"ת שבט הלוי חלק א סימן מד אות ב. "נערה א' כתבה שם הוי' על ידי", ושאלה מה דינה לענין נמי' מכת חשש גרם מחיקת השם. הנה אנן קיי"ל גרם מחיקת השם מותר, כמבואר שבת ק"ב ע"ב, וברמב"ם פ"ו מיסודי התורה, ומעם דכורך עליו גמי בירד למבול הוא משום שאסור לעמוד בפני השם ערום, אמנם בתשובת בית אפרים יו"ד סי' ס"ב ס"א מחמיר בה לכתחלה באפשר בענין אחר, והכא אפשר על ידי שכורך במפה, כמבואר או"ח סימן קס"ג בלית לי' מים, ואולי גם כה"ג נקרא לית לי' מים, או דלמא כיון דמן הדין אין חשש לא התרנו כריכת מפה. ובני ר' בנציון יעקב נ"י העיר דאם כתוב על פיסת היד מוטב לנהוג כדעת המקילים או"ח סוס"י קס"א הנטילה רק עד פיסת היד, ויפה העיר".

¹³ אבל משום מחיקת השם ע"י מי הטבילה אין כאן כמבואר בשבת ק"ב ע"ב דדוקא מחיקה אסורה, היינו בידיים, אבל גרם מחיקה שרי, דכתיב לא תעשון כן, עשיה אסורה אבל גרם מחיקה שרי ועיין בתשובת נו"ב תניינא הא"ח סימן י"ז שכי' לענין בהכ"ג שבכפר שנתייחד חדר א' ונכתב על הכתלים תפלות ובקשות משמות שאין נמחקים כו' שאסור לעשן בתוכו יי"ש שמשחיר הכתלים וגורם מחיקת השם ע"ש. ועיין בתשובת מעיל צדקה סימן כ"ג שהביא בשם בעל פנים מאירות שכי' שאין איסור בזה והביא ראיה מהא דכתבו ישראל את התורה בשבעים לשון וסדו בסיד ואיך עברו אמחיקת השם א"ו שאין איסור בזה כיון דלאחר שיגורר הסיד רשומו ניכר ע"ש והגאון בעל מ"צ שם בסיון כ"ד דחה ראייתו והעלה דאסור ע"ש ועיין מזה בפנים מאירות עצמו ח"א סימן מ"ה באמצע תשובה באריכות.

¹⁴ נודע ביהודה מהדו"ת האו"ח סי' י"ז. ועיין באחרונים שנקטו כך לדינא שו"ת מנחת יצחק חלק ג סימן קב צי"ן אליעזר חלק ג סימן א

¹⁵ שו"ע ונו"ב או"ח תרסו ב

¹⁶

וזהו לך הנוסח. אז ביום כפור שנת פלוני לפרט קמתי מרעיד ממתני. ולבי יחיל בקרבי ואימת מות נפלה עלי. יראה ורעד יבא בי ותכסני פלצות. אני אמרתי בדמי ימי אלכה. בשערי שאול פקדתי יתר שנותי. אמרתי לא אראה יה יה בארץ החיים לא אביט אדם עוד עם יושבי חלו. כסוס עגור כן אצפצף אהגה כיונה דלו עיני למרום. ה' עשקה לי ערבני. וקראתי וחננתי אל ה'. מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היורד עפר היגיד אמתך

הלכות הדרף היומי

מסכת יומא

וכל זה¹⁷ דוקא כשלא היה מחמת רוב אכילה ושתייה, או מחמת הרהור וכדומה, אבל כשיודע שבא מחמת הרהור וכדומה, אף דגדול עונו מ"מ אינו בספק מיתה כי הוא בעצמו גרם לו, וכן אם עלתה לו שנה אינו מובטח שהוא בן עוה"ב.

כתוב בספרים שעיקר תיקון למי שנכשל ח"ו בזה, שיתחזק מכאן ולהבא בימי חייו בלימוד התורה¹⁸ וזכות התורה תגין עליו, והתורה תטהרנו, וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק יפוצו מעינותיך חוצה, נמשלו דברי תורה למעין, מה מעין מטהר את הטמאים אף התורה מטהר את ישראל¹⁹, וכדאיתא במדרש תנחומא אם חטא אדם ונתחייב מיתה לשמים מה יעשה ויחיה אם למוד לשנות פרק אחד ישנה שני פרקים ואם למוד לשנות דף אחד ישנה שני דפים. ועיקר לימוד התורה יהיה ע"מ לקיים דהלומד ואינו מקיים נוח לו שלא נברא כמו שאחז"ל וגם לא יהיה בכחה להגין עליו ח"ו²⁰.

ואם אינו יודע ללמוד יתעסק עב"פ במידת הצדקה והחסד ויחיה, כמו שנאמר רודף צדקה וחסד ימצא חיים צדקה וכבוד.

הדרן עלך יום הכפורים

שמע ה' וחנוני ה' היה עוזר לי: ברוך ה' כי שמע קול תחנוני בו בטח לבי ונעזרתי ויעלוז לבי ומשירי אהודנו אתה השקת נפשי משהת בלי. כי השלכת אחרי גיורך כל הטאני. אשרי נשוי פשע כסוי הטאה. מי יתן מהור מטמא לא אחד. ברוך אלהים אשר לא הסיר תפילתי וחסדו מאתני. והקשיב בקול תפילתי בסדר קדושה חדש ימים. ופד"ה בשלום נפשי. אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט. על אלהים ישעי וכבודי צור עוזי מחסי באלהים. בטחו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבבכם. אלהים מחסה לנו סלה. ויזכני לראות זרע ולהאריך ימים אני וזרעי בטוב ובנעימים. לשבת בבית ה' לאורך ימים ויקוים כי מקרא שכתוב ודברי אשר שמתו בפיך לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם א"ס. ואחר כך יאמר מזמור קמ"ז עד גמירא. קרבן נתנאל מסכת יומא פרק ה סימן כא נ

¹⁷ מ"ב שם ס"ק ד

¹⁸ ואין כוונת המדרש שבתורה לבד יוצא אפילו בלא מדת החסד כלל, דהלא כבר אמרו חז"ל דהאומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו, אלא רוצה לומר דעיקר התיקון הוא על ידי התורה למי שיכולת בידו להבין דברי תורה, אבל מכל מקום צריך לעסוק גם בחסד ולרחם על הבריות, ועבור זה יכפר עונותיו, וכדכתיב בחסד ואמת יכפר עון, וירחמו עליו מן השמים להוסיף לו חיים, וכמו שאמרו חז"ל, כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים. שער הציון שם ס"ק ו

¹⁹ ואיתא בזוהר הקדוש פרשת קדשים, לא אתדכי בר נש לעלמין אלא במלי דאורייתא, בניני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה, בנין דאיהי קיימא לדכאה לאילון מסאבי, ואסותא באורייתא אשתכח, דכתיב יראת ד' מהורה עומדת לעד. עיין שם עוד

²⁰ ובכוונת האר"י יש תיקון על זה שלשים יום כל יום יאמר הפיוט מסדר קדושות של יום הכפורים בכוונה שלימה ורצונו וברמעות. וגם יעשה פדיון נפש כמנין וחשבון שמו. גם מצוה לנדור בעת צרה לקבל עליו בנדר ללמוד מסכת פלוני או תענית או צדקה מאז ועד עולם כל ימי היותו. קרבן נתנאל שם אות מ

הלכות הדרף היומי

מסכת יומא

הדרן עלך יום הכפורים וסליקא לה מסכת יומא

ראה אין מכפר בעדי ואין סודר לי סדר. ובגדי לבן אין ואין לזבש האדר.
וגם אין קרבן חובה ולא גרבה וגדר. ואתה תכפר עלי בוחן פליות וחדר.
גדור פרצת צאנך ושים רוח לעדר. ותבנה למו גדר מזה וגדר מזה. ובבן
כמו ששמעת תפלת כהן גדול בהיכל בהאי יומא כמו בן מפנינו תשמע
ותושיע במהרה.

ויענה קול עתירתנו. ויפתח ה' אלהינו לנו ולכל ישראל אחינו בכל מקום
שחם שערי אורה. שערי אהבה ואהבה. שערי ברכה. שערי בית מקדש.
שערי גאולה. שערי גילה. שערי דיצה. שערי דעה והשכל. שערי הוד והדר.
שערי הצלחה והרוחה. שערי ועד טוב. שערי ותיקות. שערי זכיות. שערי
זריזות. שערי חדות. שערי חכמה. שערי חן וחסד. שערי חיים טובים. שערי
טהרה. שערי טל ומטר לברכה. שערי ישועה. שערי כפרה. שערי כלכלה.
שערי כבוד. שערי למוד תורה לשמה. שערי לב טוב. שערי מזון. שערי
מחילה. שערי נחמה. שערי נעימות. שערי סודות תורתו. שערי סליחה.
שערי עזרה. שערי פדות. שערי פריה ורבייה. שערי פרנסה טובה. שערי
צדקה. שערי צהלה. שערי קוממיות. שערי קבול תפלות. שערי קבוץ
גליות. שערי רפואה שלמה. שערי רחמים. שערי רצון. שערי שלום. שערי
שלוחה. שערי תורה. שערי תפלה. שערי תשועה. שערי תשובה. ויסיר
מתוככם קנאה ושנאה ותחרות. ויקים בכם מקרא שבתוב: ה' אלהי
אבותכם יספ עליכם בכם אלף פעמים, ויברך אתכם כאשר דבר לכם.
ויחתמכם האל בספר חיים טובים. וכן יהי רצון ונאמר אמן:

השבת וההודאה ליוצר כל שזיכני לגמור מסכת יומא.

ומי שזיכני להתחיל ולסיים, הוא יזכני להתחיל ולסיים ספרים
ומסכתות אחרים, ללמוד וללמד לשמור לעשות ולקיים.